

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง เพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นภาคเหนือ

ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน
น่าน แพร่ พะเยา
ชื่อเรื่อง เพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นภาคเหนือ
ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน
น่าน แพร่ พะเยา
(Folk song of Northern
Thailand especialy provin-
ces: Chiang Mai, Lamphoon,
Nan, Prae and Payao)

ปีที่ทำการวิจัย 2523 - 2525
สถานที่ทำการวิจัย จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน
น่าน แพร่ พะเยา
ผู้วิจัย นายอรทัย เลาศักดิ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี
เงินทุน ทุนสนับสนุนจากมูลนิธิเจมส์
ทอมสัน (James H.W.
Thompson Foundation)

รายงานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์
เพื่อที่จะศึกษาถึงสาเหตุของการขาด
ช่วงทางวัฒนธรรมของเพลงพื้นเมือง
ในท้องถิ่นภาคเหนือว่าทำไมจึงไม่เป็นที่
นิยมของคนรุ่นใหม่ และขาดการส่งเสริม
เผยแพร่และต้องการที่จะศึกษา
ว่า เพลงพื้นบ้านต่าง ๆ เหล่านี้
สามารถนำมาเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา
ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้
อย่างไร

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในเชิงคุณภาพ
(Qualitative Research) ทั้งจากเอกสาร
(Documentary Research) และการวิจัย
สนาม (Field Research) โดยทำ
การรวบรวมเพลงพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ
ของจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน น่าน แพร่
และพะเยา ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 4
ประเภท คือ

1. ฮ้ำ : การร้องพรรณนา
2. คำว : เนื้อเพลง
3. จ้อย : ทำนอง
4. ซอ แบ่งออกเป็น 8 ทำนอง

- คือ 1. ทำนองพม่า (Pama Phythm)
2. ทำนองเงี้ยว (Ngew Rhythm) 3.
ทำนองด่องน่าน (Long Nan Rhythm)
4. ทำนองเชียงใหม่ (Chiang Mai

Rhythm) 5. ทำนองพระลอ (Pra
Law Rhythm) 6. ทำนองน้อยใจยา
(Noi Chaiya Rhythm) 7. ทำนองจะป
(Japu Rhythm) 8. ทำนองอ้อชา
(Ue-Cha Rhythm) หรือ ทำนองกล่อม
เด็ก (Child's cradle)

ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิค (technique)
ในการเก็บข้อมูล 3 อย่าง คือ

1. ใช้เครื่องมือทางเทคนิควิทยา
(hardware) โดยใช้กล้องถ่ายภาพ
เครื่องมือ องค์กรประกอบต่าง ๆ ของ
เพลงพื้นบ้าน และการแสดงในเทศกาล
ต่าง ๆ ใช้เทปบันทึกเสียง เนื้อร้องและ
การสัมภาษณ์

2. ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (use of
secondary data) ในการรวบรวมเนื้อ
ร้องและทำนองเพลงพื้นบ้าน จาก
เอกสารและวรรณกรรมต่าง ๆ และ

3. ใช้การศึกษาจากผู้ให้ข้อมูล
(respondent observation) ซึ่งนักวิจัย
ได้ใช้หัวข้อการสัมภาษณ์ (interview
guide) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
โดยทำการสัมภาษณ์ศิลปินพื้นบ้านที่มี
ชื่อเสียงจำนวน 8 คน

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อ
มูลใน 2 ช่วงระยะเวลา คือ ช่วงแรก
ระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน 2524
และช่วงที่สองระหว่างเดือนกันยายน-
ตุลาคม 2525

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า
บรรดาเพลงพื้นบ้านเหล่านี้ ในยุคปัจจุบัน
ร้องกันแต่ในหมู่คนรุ่นเก่าเท่านั้น ขาด
ตัวกลางที่สนับสนุน ไม่มีการส่งผ่าน
ทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดการขาดช่วง
ของการศึกษาและเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง
แก่คนรุ่นใหม่ ในระยะหลังจึงทำให้คน
รุ่นใหม่เหล่านี้หันมานิยมเพลงสากล
สมัยใหม่เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ นอก
จากนี้ยังพบว่า เพลงพื้นบ้านเหล่านี้ไม่
เป็นที่นิยมของคนในเขตเมือง มีความถี่
แล้ว จะยังคงปรากฏอยู่ในชนบทเท่านั้น
และเพลงบางอย่างก็ได้สูญหายไป
แล้ว ซึ่งไม่ได้มีการจัดอีกเลย คือ จ้อย
ดอกลองและเพลงที่มีความถี่ในการจัด

แสดงน้อยลงไปมากคือ ฮ้ำและคำว ใน
งานกินสลากภัตร และผู้วิจัยได้พบ
อีกว่า มีการประยุกต์ทำนองของเพลง
พื้นบ้านบางทำนอง มาเป็นทำนอง
สากลขึ้น เช่น เพลงอู้ยคำ เป็นต้น

ผู้วิจัยได้พบสาเหตุ 5 ประการ
ที่ทำให้เพลงพื้นบ้านเหล่านี้ขาดการ
ส่งเสริมและเผยแพร่ คือ

1. ผู้เขียนเนื้อร้อง ทำนอง ของ
เพลงเหล่านี้มีน้อย ไม่สามารถผลิตคนที่
เป็นตัวแทนได้ เพราะไม่มีการเรียน
การสอนอย่างเป็นทางการ และไม่มีกร
ใช้โน้ตทำนองเหมือนเพลงสากลสมัย
ใหม่

2. จัดแสดงอยู่เฉพาะพื้นที่
ในชนบทเท่านั้น ไม่มีการเผยแพร่มา
หาที่ควร

3. ไม่เป็นที่นิยมของคนรุ่นใหม่
เพราะมองว่าเพลงพื้นบ้านเป็นสิ่งที่เชย
ล้าสมัย ไม่มีคุณค่าเท่าที่ควร

4. ขาดการส่งเสริมด้านสุนทรีย-
ศาสตร์ ที่ชี้ให้เห็นความซาบซึ้งในด้าน
ต่าง ๆ และ

5. สังคมปัจจุบันไม่ค่อยยอมรับ
สถานภาพของศิลปินพื้นบ้าน ทำให้
มีสถานภาพต่ำในสังคม

คุณค่าของเพลงพื้นบ้านในทาง
ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้วพบว่า
เพลงพื้นบ้านเหล่านี้มีคุณค่าอยู่ในตัวมัน
เอง ซึ่งได้สะท้อนสภาพต่าง ๆ คือ

1. ความรู้สึกนึกคิดของบุคคล
การบรรยายความในใจ โลกทัศน์ นโม-
ทัศน์ ในด้านต่าง ๆ และการให้ความ
หมายของคำ

2. เกี่ยวกับสภาพสังคมและ
วัฒนธรรม ได้สะท้อนให้เห็นความเป็น
อยู่ อาชีพการรวมกลุ่มของบุคคล พิธี
กรรมในด้านต่าง ๆ สภาพการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคม วัฒนธรรม ความ
สัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ความเชื่อ ค่านิยม
สัญลักษณ์ของการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น